

Joonas Gustafsson

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON SATAKUNNAN PIIRIN

VIITASAMMAKKOKYSELY 2014

Suomen luonnonsuojeluliitto
Satakunnan piiri

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON SATAKUNNAN PIIRI RY
ANTINKATU 2, 28100 PORI. PUH. 044 0211 838, SÄHKÖPOSTI; SATAKUNTA@SLL.FI

SATAKUNNAN VIITASAMMAKKOKYSELY

Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri kartoitti viitasammakon, *Rana arvalis*, esiintymistä maakunnassa yhteistyössä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Kartoitus tehtiin yleisökyselynä kevään 2014 aikana. Kyselystä tiedotettiin laajalti maakunnan mediassa (tiedote liitteessä 1.). Laji on oletettavasti harvalukuinen ja tiedot sen levinneisyydestä Satakunnassa ovat puutteelliset. Lisäksi kerättiin myös jo aiemmin tiedossa olleet viitasammakkohavainnot edellisiltä vuosilta. Havaintojen keruu-aika oli 25.4. - 15.5.2014.

Viitasammakkohavainnoja otettiin vastaan koko Satakunnan alueelta. Yleisöhavainnot ilmoitettiin Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piirin internetsivuilla löytyneeltä kyselylomakkeelta. Lomakkeelta löytyivät myös oleelliset ohjeet ja ääninäyte määrittämisen avuksi.

Satakunnan kartoituksen yhteydessä keskityttiin keräämään havainnoja äänitelevistä viitasammakoista.

VIITASAMMAKKO, *RANA ARVALIS*

Täysikokoiset viitasammakot ovat 5-7 cm pitkiä. Ruskealla selkäpuolella on usein tummia laikkuja. Väriyksessä on suurta yksilöllistä vaihtelua. Viitasammakon vatsassa ei yleensä ole marmorikuviointia kuten sammakolla, vaan se on yksivärisemmän vaalea. Kuono on terävä. Viitasammakko elää keskimäärin kosteammissa paikoissa kuin sammakko. Mieluisia asuinympäristöjä ovat suot sekä järvien ja suojaisten merenlahtien rantamat.

Viitasammakon kutu alkaa keskimäärin kaksi viikkoa sammakkoa myöhemmin. Kutupaikaksi viitasammakko valitsee vesistön, jossa vettä riittää varmasti koko kesän. Monet viitasammakkokoiraat muuttuvat kutuaikana huomiota herättäväksi sinihohteisiksi, ilmeisesti imusuonistoon pakkautuvan veren kuultaessa ihon läpi. Viitasammakon kutu painuu yleensä vesistön pohjaan eikä nouse pintaan kuten sammakolla. Mätimuna on päältä musta ja alta vaalea.

Viitasammakot ovat varsin paikkauskoollisia, eivätkä lähde kutuvesistönsä luota kovin kauas kesälläkään. Viitasammakko vetäytyy horrostamaan jo syyskuussa, hieman sammakkoa aikaisemmin.

VIITASAMMAKKO LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ

Kaikki maamme sammakolajit ovat rauhoitettuja, eikä niitä saa pyydystää tai tappaa. Viitasammakko on lisäksi Luonnonsuojelulain 49 §:n tarkoittama EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji. Tämä tarkoittaa että lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

TULOKSET

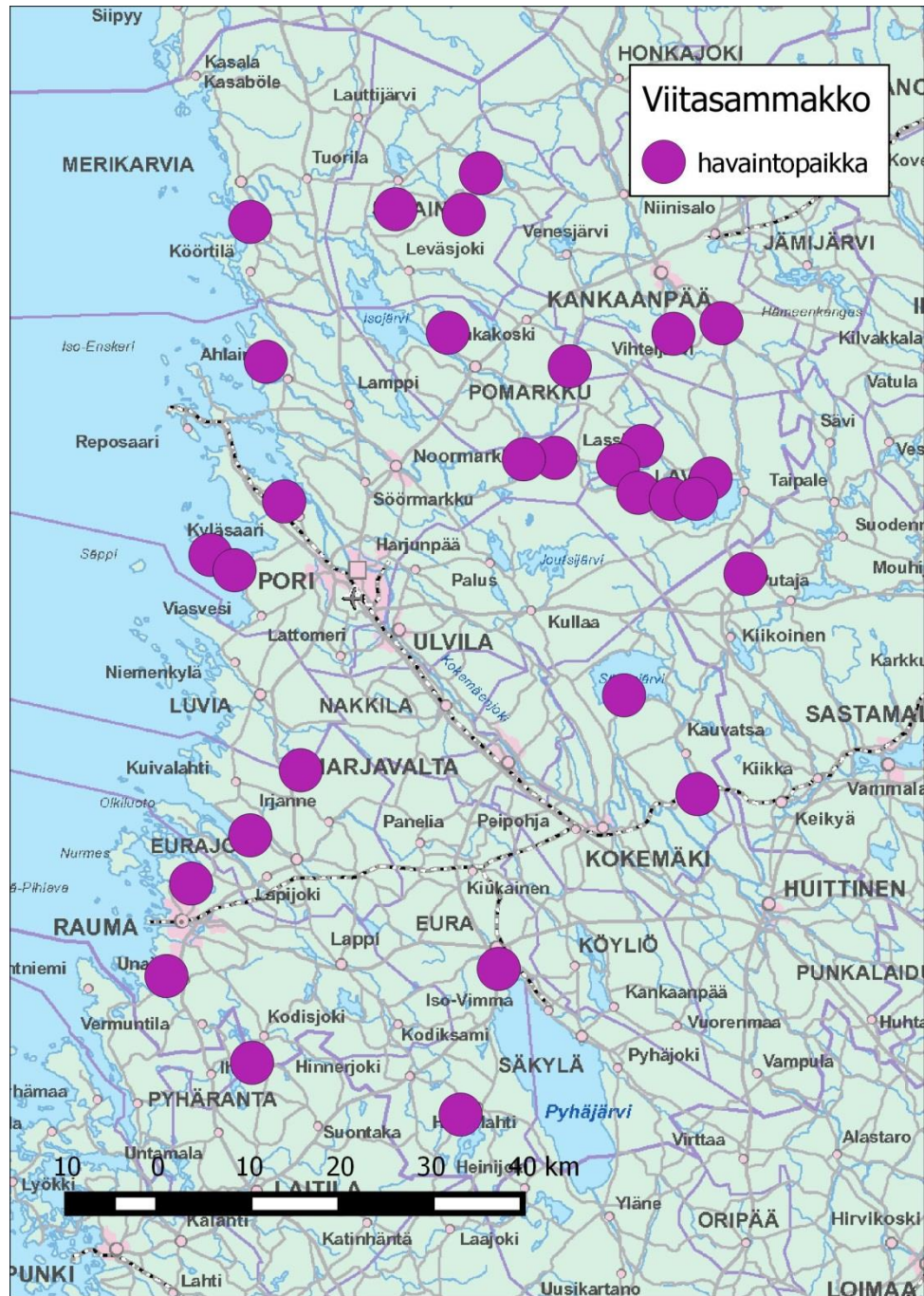
Vuoden 2014 aikana tehtyjä havaintoja kertyi 22. Lisäksi havaintoja ilmoitettiin mukavasti vuodelta 2013. Yhteensä 2000- luvulta kertyi 42 kpl viitasammakkohavaintoa. Vuodelta 2013 ilmoitettiin 10 havaintoa. Lisäksi havaintoja täydennettiin Luonnontieteellisen keskusmuseon havaintotietokanta HATIKAN tietojen perusteella. Hatikan havainnot ovat vuosilta 2000, 2006, 2007 ja 2008.

Havaintoja kertyi mukavasti eri puolilta maakuntaa. Keski-Satakunnasta tuli varsin niukasti havaintoja ja maakunnan koilliskulma jäi vallan havainnoitta. Laji on hieman haasteellinen havaittava ilman kokemusta ja havaintojakso varsin lyhyt, joten pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei tämän perusteella voi tehdä. Esimerkiksi maakunnan pohjoisosien soilta lajin löytyminen on hyvin todennäköistä. Keski-Satakunnan rehevillä kosteikoilla voi niinkin olla hyvät edellytykset viitasammakon esiintymiselle.

Havaintojen määrä on kohtalaisen pieni, mutta materiaalista voi päätellä että viitasammakkoa esiintyy harvalukuisena käytännössä koko maakunnan alueella, kunhan sopivaa elinympäristöä on tarjolla.

Taulukko 1. Havainnot kunnittain

Kunta	2014	2013	2000-2008
Eura	0	0	2
Eurajoki	2	0	0
Kankaanpää	1	0	2
Kiikoinen (Sastamala, Pirkanmaa)	1	0	0
Kokemäki	3	0	0
Lavia	4	1	0
Merikarvia	0	1	0
Pomarkku	2	2	1
Pori	6	3	4
Rauma	4	0	0
Siikainen	0	2	1
Yhteensä	23	9	10

Kuva 1. Havaintopaikat kartalla. Osalta paikoista saatiin useampia havaintoja.

Liite 1. Viitasammakkotiedote 25.4.2014

Suomen luonnonsuojeluliitto on maamme suurin vapaaehtoisen ympäristö- ja luonnonsuojelutyön kansalaisjärjestö.

Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piirin alueella toimii kahdeksan paikallisyhdistystä. Luonnonsuojelupiirin toimintaan kuuluvat maakunnan suunnittelun ja kehittämisen kannalta tärkeät, luontoon ja ympäristöön liittyvät asiat.

Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri tiedottaa 25.4.2014

Viitasammakkohavaintoja kerätään Satakunnassa

Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri kartoittaa viitasammakon, *Rana arvalis*, esiintymistä maakunnassa yhteistyössä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Kartoitus tehdään yleisökyselynä kevään 2014 aikana. Laji on oletettavasti harvalukuinen ja tiedot sen levinneisyydestä Satakunnassa ovat puutteelliset.

Viitasammakko muistuttaa kovasti ns. tavallista sammakkoa, johon se usein sekoitetaankin. Pienikokoisen ja teräväkuonoisen viitasammakon erottaa maastossa parhaiten pulputtavan ääntelynsä perusteella.

”Viitasammakon ääntely kuulostaa vähän samalta kuin veden alle työnnetty pullo, josta pulppuaa pinnalle ilmakuplia. Se eroaa täysin muiden sammakkoeläintemme kurnuttavasta äänestä, ja on siksi paras tuntomerkki viitasammakon erottamiseen muista sammakoistamme ” sammakkoharrastaja ja www.sammakkolampi.fi -sivuston ylläpitäjä Joonas Gustafsson kertoo.

”Viitasammakon tapaa kutemasta samanlaisista paikoista kuin tavallisenkin sammakon: ojista, lammista ja suoalueilta. Useimmiten viitasammakon elinpiiri on kosteampi kuin sammakon, mutta ero ei ole suuren suuri. Toinen ero lajien kudun välillä on ajankohdassa: tyypillisesti viitasammakot tulevat kutupaikoille viikkoa-paria myöhemmin kuin sammakot. Mutta yhteiskuorojakin on toisinaan mahdollista kuulla”, kertoo Gustafsson.

Suomessa viitasammakkoa tavataan lähes koko maassa. Aivan tarkkaa käsitystä levinneisyydestä ja runsaudesta ei kuitenkaan ole.

Satakunnan kartoituksen yhteydessä keskitytään keräämään havaintoja äännelevistä viitasammakoista.

Viitasammakon tuntee äänestä

Viitasammakon paras tuntomerkki on siis lajille ominainen kutuaikainen ääntely. Kutu ajoittuu Satakunnassa huhti -toukokuun vaihteeseen. Tällöin pulputusta voi kuulla tulvivien järvien ja lampareiden rehevillä rannoilla. Paras aika kuunteluun on hämärissä ja yöaikaan, vaikka viitasammakot joskus äänitelevät myös päivisin. Rannikolla meren tulvalammikot ja murtovesilahdet ovat myös hyviä viitasammakon kutupaikkoja. Kutualuetta pitää lähestyä varoen, sillä sammakot ovat hyvin arkoja ja katoavat helposti pinnan alle kokiessaan itsensä uhatuiksi.

Viitasammakkohavaintoja kerätään koko Satakunnan alueelta. Niitä voi ilmoittaa Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piirin internetsivuilta löytyvällä kyselylomakkeella. Lomakkeelta löytyvät myös oleelliset ohjeet ja ääninäyte määrittämisen avuksi. Havaintojen keruu-aika on 25.4.-15.5.2014.

<http://www.sll.fi/satakunta>

tai suoraan lomakkeelle:

<http://www.sll.fi/satakunta/lomakkeet/viitasammakkokysely>

SLL Satakunnan piiri uutisoi kyselyn tuloksia selvityksen valmistuttua.

Lisätietoa viitasammakosta:

www.sammakkolampi.fi

Joonas Gustafsson, Sammakkoharrastaja, www.sammakkolampi.fi -sivuston ylläpitäjä.

Lisätiedot: Risto Vilén, Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri, satakunta@sll.fi tai puh. 044 0211838

Ilmaisen lehdistökuvan voi pyytää sähköpostilla satakunta@sll.fi